USNESENÍ [1]

Parlamentního shromáždění Euronest o politickém vývoji, pokud jde o nekonvenční plyn a potenciální dopad na trhy s energií v EU a východoevropských partnerských zemích

(2016/C 193/03)

PARLAMENTNÍ SHROMÁŽDĚNÍ EURONEST,

— s ohledem na ustavující listinu Parlamentního shromáždění Euronest ze dne 3. května 2011,

— s ohledem na společné prohlášení vydané na summitu o Východním partnerství, který se konal v Rize ve dnech 21. a 22. května 2015,

— s ohledem na závěry Evropské rady ze dne 24. října 2014 o rámci politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030,

— s ohledem na rozhodnutí konference Organizace spojených národů o změně klimatu, která se konala v Paříži ve dnech 30. listopadu–10. prosince 2015,

— s ohledem na usnesení Evropského parlamentu ze dne 5. února 2014 o rámci politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 [2],

— s ohledem na usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. března 2013 o energetickém plánu do roku 2050, budoucnosti s energií [3],

— s ohledem na usnesení Evropského parlamentu ze dne 12. června 2012 o zahájení spolupráce s partnery za našimi hranicemi v oblasti energetické politiky: Strategický přístup k zabezpečeným, udržitelným a konkurenceschopným dodávkám energie [4],

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 22. ledna 2014 nazvané „Rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky v období 2020–2030“ (COM(2014) 0015),

— s ohledem na národní strategické dokumenty Arménie, Ázerbájdžánu, Běloruska, Gruzie, Moldavska a Ukrajiny týkající se energie na období do roku 2020 a do roku 2030,

— s ohledem na klíčové cíle a pracovní program Východního partnerství (Platforma 3 – Energetická bezpečnost) na období 2014–2017,

— s ohledem na vytvoření partnerství východní Evropy pro energetickou účinnost a životní prostředí (E5P) v roce 2009,

— s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie (SFEU) a zejména na článek 194 této smlouvy, který říká, že uplatňováním jeho ustanovení, na jejichž základě se přijímají opatření Unie v oblasti energetiky, není mimo jiné dotčeno použití jiných ustanovení Smluv, zejména čl. 192 odst. 2,

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES ze dne 30. května 1994 o podmínkách udělování a užívání povolení k vyhledávání, průzkumu a těžbě uhlovodíků [5],

— s ohledem na výroční zprávy o činnosti Energetického společenství za rok 2014 a 2015 určené Evropskému parlamentu a národním parlamentům,

---

[1] Přijaté dne 22. března 2016 v Bruselu, Belgie.
[2] Přijaté texty, P7_TA(2014)0094.
[3] Přijaté texty, P7_TA(2013)0088.
[4] Úř. věst. C 332 E, 15.11.2013, s. 28.
[5] Úř. věst. L 164, 30.6.1994, s. 3.

A. vzhledem k tomu, že členské státy EU a jejich východoevropští partneři v prvé řadě zodpovídají za skladbu vlastních energetických zdrojů i uspokojení narůstající poptávky po energii, a že členské státy EU musejí jednat v souladu s článkem 194 SFEU, a zajistit tak fungování trhu s energií, zajistit bezpečnost dodávek energie, podporovat energetickou účinnost, úspory energie a rozvoj obnovitelných zdrojů energie a podporovat propojení energetických sítí;

B. vzhledem k tomu, že v rámci rychle se vyvíjející oblasti energetiky, pro niž je typická zvyšující se celosvětová hospodářská soutěž ve vztahu ke zdrojům, vzrůstající ceny elektřiny a stupňující se cenové rozdíly v porovnání s některými z našich největších konkurentů, vyžadují evropské ekonomiky a občané energii, jež bude trvale udržitelná i dostupná a bude dodávána bezpečně a spolehlivě;

C. vzhledem k tomu, že naše státy dosud čelí mnohým výzvám v oblasti energetiky, mezi něž patří dekarbonizace, vzrůstající závislost na dovozu od jediného dodavatele, který si zachovává monopol (současně s riziky pro bezpečnost dodávek s tím spojenými), využívání dodávek energie jako nástroj politického nátlaku, dokončení vnitřního energetického trhu, energetická chudoba a dopad cen energie na konkurenceschopnost;

D. vzhledem k tomu, že nekonvenční uhlovodíky mají potenciál posílit domácí zdroje energie a snížit závislost na dovozu;

E. vzhledem k tomu, že technika vysokoobjemového hydraulického štěpení, obecně nazývaná „frakování“, vyvolává obavy z účinků na veřejné zdraví a životní prostředí;

F. vzhledem k tomu, že přáním Komise je zaručit ekologickou nezávadnost těžby nekonvenčních uhlovodíků, jako je břidličný plyn, a zajistit, aby případná rizika spojená s jednotlivými projekty i kumulativní vývoj byly v členských státech EU, které mají zájem tyto zdroje prověřit či využít, řešeny adekvátním způsobem;

G. vzhledem k tomu, že dne 22. ledna 2014 Komise reagovala na výzvy, aby rychle činila opatření, přijetím doporučení, jehož cílem bylo lépe a v předstihu informovat veřejné orgány, tržní operátory a občany;

H. vzhledem k tomu, že doporučení Komise 2014/70/EU ze dne 22. ledna 2014 o minimálních zásadách pro průzkum a těžbu uhlovodíků (jako je plyn z břidlic) s použitím vysokoobjemového hydraulického štěpení ([1]) vyzývá členské státy EU, aby se řídily minimálními zásadami při uplatňování či přijímání legislativy, která upravuje průzkum nebo těžbu uhlovodíků na základě vysokoobjemového hydraulického štěpení;

I. vzhledem k tomu, že ačkoli celosvětová hospodářská krize a nízké ceny ropy mají negativní dopad na investice do těžby nekonvenčních fosilních paliv, mezinárodní finanční instituce stále hrají významnou úlohu tím, že pro tyto investice získávají státní finanční prostředky i půjčky;

J. vzhledem k tomu, že ložiska břidličného plynu byla nalezena v zemích, které předtím neměly využitelné zásoby plynu, což přináší státům, které zemní plyn dovážejí, možnost stát se sami producenty a pokrýt dlouhodobé potřeby zemního plynu z domácích zdrojů či stát se vývozci prostřednictvím nedávno vyvinutého zkapalněného zemního plynu (LNG);

K. vzhledem k tomu, že EU a její východoevropské partnerské státy musí zohlednit celkovou konkurenceschopnost svých ekonomik i odvětví těžby uhlohydrátů, jako jsou fosilní paliva, při utváření vhodných politik, jež průmyslovým odvětvím, která vyvíjejí nové způsoby těžby nekonvenčních fosilních paliv, ukládají povinnosti v kontextu průzkumu či využívání těchto zdrojů;

1. zdůrazňuje význam pomoci EU v souvislosti s politickými doporučeními, které nastínila Komise ve svém doporučení 2014/70/EU;

2. podporuje minimální zásady stanovené v doporučení Komise 2014/70/EU, jejichž cílem je zajistit ochranu veřejného zdraví, klimatu a životního prostředí, účinné využívání zdrojů, transparentnost organizace těžby, výstavby i provozu a informovanost veřejnosti; vyzývá členské státy EU, které plánují využívat hydraulické štěpení, aby tyto zásady dodržovaly;

3. vyzývá k vytvoření podmínek potřebných k bezpečnému a účinnému průzkumu i těžbě uhlovodíků (jako je plyn z břidlic) s použitím vysokoobjemového hydraulického štěpení;

([1]) Úř. věst. L 39, 8.2.2014, s. 72.

4. zdůrazňuje, že východoevropští partneři musí řešit obavy veřejnosti, co se týče veškerých možných negativních dopadů hydraulického štěpení, a zaručit nejvyšší standardy v environmentální a sociální oblasti i v oblasti veřejného zdraví, normy účinnosti a bezpečnosti, jakož i transparentní hospodářskou soutěž, pokud jde o těžbu, výstavbu a provoz při těžbě nekonvenčního plynu; rovněž zdůrazňuje potřebu vyhnout se rizikům pro životní prostředí i veřejnost;

5. upozorňuje na specifické výzvy v souvislosti s těžbou zemního plynu, který v současné době představuje čtvrtinu primární spotřeby energie v EU a který by mohl napomoci snížit emise skleníkových plynů v krátkodobém či střednědobém výhledu, pokud se tak podaří nahradit uhlíkově náročnější fosilní paliva; klade zejména důraz na to, že především na spotřebitelské úrovni by mohly regiony, které využívají vytápění na bázi ropy, snížit své emise tím, že poskytnou domácnostem pobídky k přechodu na vytápění využívající zemní plyn; podotýká, že tyto regiony by se neměly nechat odradit od zvýšení energetické účinnosti v klíčových oblastech, jako jsou budovy, ani od optimalizace využívání energie z obnovitelných zdrojů;

6. podporuje průzkum plynu z břidlic v členských státech EU, vzhledem k tomu, že by případně mohl nahradit uhlíkově náročnější fosilní paliva, stát se domácím zdrojem zemního plynu (a snížil tak závislost na jiných dodavatelích energie) a také mohl napomoci při vytváření pracovních míst, hospodářského růstu a dalších zdrojů veřejného zisku;

7. podtrhuje nové možné příležitosti a výzvy vyplývající z těžby břidličného plynu, jak je uvedeno ve sdělení Komise 2014/70/EU;

8. vyzývá k zintenzívnění základního a aplikovaného vědeckého i tematického výzkumu, pokud jde o stanovování vědeckých prognóz a průzkumných zón pro získávání břidlice, vysoce organických látek a metanu z uhelných nalezišť, které lze propojit s těžbou plynu ve všech ropných, plynných a uhelných ložiscích;

9. zdůrazňuje potřebu připravit normativní a technickou dokumentaci a přizpůsobit ji mezinárodním průmyslovým normám účinného vyhledávání, průzkumu a těžby, co se týče vrstev plynných břidlic ve státech Východního partnerství;

10. vyzývá ke zlepšení právních předpisů v oblasti využívání podloží k produkci ropy a plynu, a dále k hodnocení, prevenci a eliminaci negativních a potenciálně negativních dopadů využívání podloží na životní prostředí a společnost;

Potenciální dopad na trhy s energií v členských státech EU a zemích Východního partnerství

11. domnívá se, že těžba břidličného plynu má rovněž potenciál přímého či nepřímého ekonomického přínosu členským státům EU a zemím Východního partnerství, regionům, místním společenstvím, podnikům i občanům, např. prostřednictvím investic do infrastruktury na regionální úrovni, příležitostí přímého či nepřímého zaměstnávání a veřejného zisku v podobě daní, poplatků a licenčních poplatků;

12. vyzdvihuje příklad Spojených států, kde nekonvenční plyn v současné době představuje 60 % domácí produkce plynu, přičemž odvětví břidličného plynu vykazuje nejvyšší míru růstu; zdůrazňuje, že toto podstatné zvýšení domácí produkce zemního plynu vedlo v USA k nižším cenám plynu a dočasně ovlivnilo cenu dovozu zkapalněného zemního plynu (LNG) do EU;

13. bere na vědomí závěry Evropské rady ze dne 22. května 2013, v nichž zdůraznila potřebu diverzifikovat energetické zásobování Evropy a vyvinout bezpečné domácí energetické zdroje s cílem zabezpečit dodávky, snížit závislost členských států EU na dovozu energie a stimulovat hospodářský růst;

14. připomíná, že společným dlouhodobým cílem EU i států Východního partnerství je přejít na udržitelné hospodářství, které by účinně využívalo zdroje; domnívá se, že zemní plyn a dostupnost nových zdrojů bezpečných a udržitelných domácích fosilních paliv, jako je zemní plyn z břidlicových souvrství, mohou hrát úlohu při transformaci energetického odvětví, především pokud nahradí uhlíkově náročnější fosilní paliva; je toho názoru, že cíl snížit emise skleníkových plynů z našeho energetického systému bude každopádně vyžadovat zvýšení energetické účinnosti, úspory energie a zvýšené využívání udržitelných technologií, především energie z obnovitelných zdrojů;

15. vyzývá Bělorusko, aby pozastavilo výstavbu své jaderné elektrárny, dokud nebude provedeno skutečně nezávislé hodnocení dopadů této stavby a jejího provozu na životní prostředí, a sice otevřeným a transparentním způsobem, v naprostém souladu se stávajícími mezinárodními normami a požadavky, jež se týkají jaderné bezpečnosti a ochrany životního prostředí, jako je Úmluva z Espoo a Aarhuská úmluva a bezpečnostní normy stanovené Mezinárodní agenturou pro atomovou energii (MAAE), při zapojení všech zúčastněných stran, s cílem dosáhnout toho, aby nedošlo k žádným kompromisům na úkor ochrany životního prostředí a zajištění jaderné bezpečnosti;

16. vyzývá vlády států Východního partnerství, aby se zasadily o zajištění transparentnosti při vyjednávání dohod týkajících se energetiky se třetími zeměmi, především s těmi, které jak známo využívají své energetické zdroje jako nástroj zahraniční politiky.

Základní informace o spolupráci Ukrajiny a EU v oblasti energetiky

Břidličný plyn a metan, společně známé jako „nekonvenční plyn", vzbuzují stále větší zájem při vytváření zdrojů uhlovodíků a zvyšování energetické nezávislosti Ukrajiny.

Koncepce nekonvenčních uhlovodíků zahrnuje břidličný plyn, plyn zadržený v horninách (či plyn uložený ve středních polohách) a ložiska břidličné ropy, uhelný metan a hydráty plynu. Na Ukrajině existují vyhlídky k zahájení těžby v nekonvenčních ložiscích uhlovodíků všech typů.

Očekávané vytěžitelné zásoby plynu z břidlic na Ukrajině byly odhadovány různými odborníky v rozsahu 7–15 bilionů metrů krychlových. Většina odborníků se shoduje na tom, že Ukrajina zaujímá v Evropě čtvrté místo, pokud jde o zdroje břidličného plynu (po Polsku, Francii a Norsku).

Jedním z hlavních faktorů potřebných k efektivnímu fungování ukrajinské ekonomiky je pokrytí potřeby nerostných zdrojů této země, především paliva a energie. Společně se snížením úrovně energetické spotřeby je třeba upřednostnit rozvoj nových detekčních technologií a produkci i využívání jiných energetických zdrojů, a to i netradičních.

Aby bylo odvětví břidličného plynu rozvinuto, je třeba uplatnit moderní technologie pro vyhledávání, testování a intenzifikaci (především využívání silného víceetapového štěpení) a rozvoj ložisek, a přilákat potřebné nemalé investice, kterými Ukrajina nedisponuje.

Spolupráce mezi Ukrajinou a EU v oblasti energetiky probíhá v rámci dohody o přidružení mezi Ukrajinou a Evropskou unií a programu přidružení, memoranda o porozumění týkajícího se spolupráce v oblasti energetiky mezi EU a Ukrajinou a Smlouvy o Energetickém společenství.

Rozvoj nekonvenčních zdrojů produkce uhlovodíků, především břidličného plynu, je omezen několika dalšími faktory, včetně neexistujících právních předpisů, jež by regulovaly produkci tohoto typu nerostných surovin.

Jako člen Energetického společenství je Ukrajina povinna uplatňovat třetí energetický balíček. V současné době reformuje své odvětví energetiky a upravuje právní předpisy v souladu se závazky, které učinila. Mezi nedávné úspěchy patří přijetí zákona o trhu se zemním plynem, jehož cílem je vytvořit účinné a konkurenční prostředí v tomto odvětví.

S cílem provést v roce 2015 strukturální reformy plánovala Ukrajina přípravu a přijetí několika legislativních aktů, jež by liberalizovaly trh s plynem a elektřinou.

Zejména ukrajinské ministerstvo pro energetiku a uhelný průmysl společně se sekretariátem Energetického společenství navrhlo zákon o trhu se zemním plynem, a to v souladu se směrnicí 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a nařízením (ES) č. 715/2009 o podmínkách přístupu k plynárenským přepravním soustavám.

Výše uvedený zákon stanovuje legislativní rámec pro reformu odvětví plynu a plán jejího provedení v souladu s evropskými právními předpisy pro oblast energetiky, včetně ustanovení třetího energetického balíčku.